

Удовиченко Андрій Григорович

Аспірант кафедри хірургії № 4

Харківський національний медичний університет, Україна

ДІАГНОСТИЧНА СТРАТЕГІЯ ПРИ ТРАВМАХ ШИЇ З УРАЖЕННЯМ ТРАХЕЇ В УМОВАХ ЕТАПНОГО ЛІКУВАННЯ

Травми ший в умовах бойових дій належать до категорії складних пошкоджень через анатомічну насиченість цієї ділянки та високий ризик ураження життєво важливих структур. За даними сучасних досліджень, ушкодження дихальних шляхів, зокрема трахеї, супроводжуються високою частотою ускладнень і потребують невідкладної діагностики [1]. Водночас клінічні прояви таких ушкоджень можуть бути маловираженими на ранніх етапах, що ускладнює їх своєчасне виявлення.

У сучасній літературі підкреслюється, що ефективність лікування безпосередньо залежить від швидкості діагностики та правильно обраної тактики ведення пацієнта [2]. Особливе значення має етапність надання медичної допомоги, оскільки можливості діагностики суттєво відрізняються на різних рівнях медичної евакуації.

Згідно з сучасними науковими даними, основою діагностики травм ший є поєднання клінічного огляду та інструментальних методів дослідження [1; 3]. Ряд авторів вказує на провідну роль мультиспіральної комп'ютерної томографії як методу первинного скринінгу, що дозволяє виявити ушкодження трахеї, визначити напрямок ранового каналу та локалізацію сторонніх тіл [2].

Разом з тим, у роботах останніх років підкреслюється, що на ранніх етапах медичної допомоги можливості застосування високотехнологічних методів обмежені, що потребує орієнтації на клінічні ознаки та базові методи діагностики [3]. Окремі дослідження також звертають увагу на перспективність використання сучасних технологій, таких як магнітна детекція сторонніх тіл та інтраопераційна візуалізація, однак ці підходи залишаються недостатньо впровадженими в клінічну практику [4].

Таким чином, питання побудови чіткої діагностичної стратегії при ушкодженнях трахеї в умовах етапного лікування залишається актуальним.

Мета роботи. Узагальнити сучасні підходи до діагностики поранень ший з ушкодженням трахеї та обґрунтувати раціональну діагностичну тактику з

урахуванням етапності надання медичної допомоги.

Аналіз клінічних спостережень свідчить, що поранення шийї найчастіше мають поєднаний характер і супроводжуються складною конфігурацією ранового каналу. Наявність сторонніх тіл, особливо металевих уламків, ускладнює як діагностику, так і подальше лікування. Важливе значення має напрямок ранового каналу, який визначає ймовірність ураження трахеї.

На етапі ROLE II діагностичні можливості є обмеженими, тому основна увага приділяється клінічному огляду та оцінці дихальної функції. У разі розвитку дихальної недостатності виконуються інтубація трахеї або трахеостомія як життєзатвівні заходи.

На рівні спеціалізованої допомоги (ROLE III–IV) ключове значення має мультиспіральна комп'ютерна томографія, яка дозволяє детально оцінити ушкодження, виявити сторонні тіла та визначити їх взаємозв'язок із анатомічними структурами. Додатково застосовуються ендоскопічні методи, ультразвукове дослідження та контрастні методи діагностики.

Перспективним напрямком є використання сучасних технологій, зокрема магнітних інструментів для виявлення феромагнітних сторонніх тіл, що підвищує точність інтраопераційної ревізії. Інтраопераційна візуалізація також дозволяє більш точно оцінити обсяг ушкодження.

Висновки та пропозиції.

Діагностика поранень шийї з ушкодженням трахеї повинна здійснюватися з урахуванням етапності надання медичної допомоги. На ранніх етапах вирішальне значення має клінічна оцінка та забезпечення прохідності дихальних шляхів, тоді як на рівні спеціалізованої допомоги провідну роль відіграють інструментальні методи, насамперед мультиспіральна комп'ютерна томографія. Подальше впровадження сучасних технологій діагностики дозволить підвищити ефективність лікування таких пацієнтів.

Список використаних джерел:

1. American College of Surgeons. (2023). *ATLS: Advanced Trauma Life Support Student Course Manual* (11th ed.). Chicago, IL: ACS.
2. Moore, E. E., Feliciano, D. V., & Mattox, K. L. (2022). *Trauma* (9th ed.). McGraw-Hill Education.
3. Brennan, J., Gibbons, M. D., Lopez, M., & Hayes, D. (2018). Traumatic airway injuries in combat casualties. *Journal of Trauma and Acute Care Surgery*, 84(1), 160–167. <https://doi.org/10.1097/TA.0000000000001702>
4. Kauvar, D. S., Wade, C. E. (2020). The epidemiology and modern management of traumatic hemorrhage. *Critical Care*, 24(1), 1–9. <https://doi.org/10.1186/s13054-020-03070-0>